# Arbeidslivsetikk

## Et aktuelt studium om etiske utfordringer i jobbsammenheng

Alle opplever stadig å komme opp i etiske dilemmaer: det oppstår interesse- og lojalitetskonflikter der ansatte må avveie ulike hensyn til kunder, klienter, kolleger, ledelse og myndigheter. I dette studiet vil deltagerne måtte analysere en rekke situasjoner ut fra yrkesetiske normer og i lys av verdier i ulike etiske tradisjoner og teorier. Filosofisk institutt ved Universitetet i Oslo vil høsten 2005 sette i gang en utdanning i arbeidslivsetikk. Undervisningen er på mandager kl. 17.15 til 20.00.

Målsetting:
Arbeidslivsetikk har en praktisk og en teoretisk målsetting:
- å formidle yrkesetiske utfordringer og erfaringer
- å analysere ulike yrkesetiske standpunkter, holdninger og normer
- å drøfte og håndtere mulige interessekonflikter og normkonflikter
- å stimulere til refleksjon over standpunkter og valg
- å gi grunnlag for selvstendig moralsk dømmekraft
- å kunne begrunne avgjørelser i lys av ulike etiske teorier

Målgruppe:
Medarbeidere i privat og offentlig sektor med ansvar for forvaltning av økonomiske eller menneskelige ressurser. En aktuelle målgruppe vil være lærere, lektorer og kommende skoleledere.

Innhold:
Pensum består av en teoretisk del som tar utgangspunkt i sentrale tekster av moralfilosofer. I tillegg omfatter pensum en valgfri del: enten nyere artikler om arbeidslivsetikk eller yrkesetikk for lærere. Omfanget er på tilsammen ca. 750 sider. Den praktiske delen tar utgangspunkt i aktuelle og vanskelige valg der oppgaven er å identifisere, analysere og drøfte yrkesetiske problemer.

Arbeidsmåter/ eksamen:
Undervisningen består av forelesninger, seminarer og veiledet gruppearbeide. Opplegget vil være problembasert: deltagerne må analysere, beskrive, drøfte og vurdere et utvalg situasjoner, “kasus”. Det er innsamlet over 250 kasus fra mange forskjellige områder i private og offentlige foretak, men deltagewrne kan også hente eksempler fra egne arbeidsplasser.
I eksamen inngår to hjemmeoppgaver, én individuell og én gruppeoppgave. I tillegg må deltagerne besvare en obligatorisk oppgave der de må gi en moralfilosofisk forankring av en praksis. Gruppene vil bli satt sammen slik at deltagernes erfaringer fra arbeidslivet kan utnyttes best mulig. Gruppene vil få veiledning på fellessamlingene og via internett.
Det gis bokstavkarakterer.

Studiepoeng:
Bestått eksamen gir 10 studiepoeng. Deltagere med studiekompetanse eller realkompetanse kan la eksamen i dette emnet inngå i en master- eller bachelor-grad.

**Innhold:**
**Teoretisk del:**
**1. Etiske grunnbegreper:**
Moral og etikk. Praksis og teori. Kasus. Moralske vurderinger av handlinger, holdninger, tilstander, personer og motiv. Normer og verdier. Moralske dilemma. Etiske prinsipper. Allmennmoral og moralfilosofi. Moralske egenskaper og etisk relevante egenskaper. Situasjonsanalyse. Valg og ansvar. Prima facie-normer. Rettigheter og plikter. Moralsk status. Anvendt etikk. Arbeidsmoral og profesjonsetikk. God forretningsskikk. Etikk i forhold til jus, økonomi, sosiologi, statsvitenskap, psykologi, pedagogikk, politikk, teologi og filosofi.

**2. Etiske grunnlagsproblemer**:
Meta-etikk, deskriptiv og normativ etikk. Krav til en riktig (eller en god/en moralsk) avgjørelse. Kjennetegn på et godt menneske og et godt liv. Verdier og (menneske-)verd. Verdi i seg selv, verdi som middel og verdi som del av en helhet. Hovedtyper av teleologiske og deontologiske teorier. Metoder til å vurdere og legitimere handlingsvalg.

**3. Etisk argumentasjon:**
Typer av etiske resonnementer: Norm-begrunnet, verdi-begrunnet og kasuistisk argumentasjon. Deduktive og induktive slutninger, relevante og holdbare premisser. Konsistente standpunkter. Det formale likhetsprinsipp. Sak til sak. Sak til norm til sak. Reflektert likevekt og overlappende enighet. Etisk relevant forskjell.

**4. Etiske normer og verdier i samfunnet**
Moral, kultur og samfunn. Kulturkonflikter eller verdifellesskap. Makt og myndighet. Bedrifts- og ledelsesfilosofi. Ressurser, deres bruk og fordeling. Samfunnsmessige plikter og rettigheter. Rimelighet, rettferdig samhandling og rettferdig fordeling (Aristoteles og Rawls). Lovers grunnlag, fortolkning og funksjon.

**Praktisk del:**
Deltagerene må lese, analysere og drøfte en rekke situasjoner som rommer etiske problemer. Disse oppgaver er lagt ut på nettsider.